

- מדור חדש -
ויהיו ימי יצחק
דברי הספד על ב"ק מרן
רבינו זצוקלה"ה
דברת קודש
בעניני שמירת עינים
לדגל ימי השובבים

גליון

אהלך באמיתך

דברי תורה

שיעורים

שיחות

מאת ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

י"א

חודש שבט תשפ"ד לפ"ק

מסן הוצאת ספרי

מחברות ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

גליון אהלך באמתך

גליון יא - חודש שבט תשפ"ד

יצא לאור ע"י

מכון הוצאת ספרי אלעסק

כל הזכויות שמורות

Copyright 2023 ©

להשיג

בבית מדרשינו קהל לב שמח אלעסק

203 Ave. F Brooklyn NY 11218

גם אפשר לשלוח בקשה ל:

dtalesk@gmail.com

להערות והארות או ליטול חלק בהוצאות הגליון

אפשר לפנות להמכון

347-450-8173

- תוכן הגליון -

גליון יא - חודש שבט תשפ"ד

שיעורים כספר חובת הלבבות, שער הבטחון

לשון החובת הלבבות.....ג

לשיעור כ"א - כ"ב

שיעור כ"א - יום א' פר' כי תצא תשפ"ג.....ג

כי לכל זמן ועת לכל חפץ • משגיח מן החלונות • התהלך עמו בתמימות ותצפה לו • כגמול עלי אמו • ברוך הגבר אשר יבטח בה' • לכתך אחרי במדבר • ויבטחו כך יודעי שמך

שיעור כ"ב - יום א' פר' כי תבוא תשפ"ג.....ה

האמנתי כי אדבר • כי אין לנו מלך עוזר וסומך אלא אתה • ויבטחו כך יודעי שמך • בזאת אני בוטח • בזאת אני בוטח • מכיך רמיא וזקיף כפיפי • הוא ראשון והוא אחרון

דברי תורה

דברות קודש אצל של"ם פרשת שמות תשפ"ד

דברי היזוק בעניני שמירת עינים.....יד

תחילת רשעת אותו האיש היתה בפגם בשמירת עינים • כשהאדם רואה מראות אסורות מתלבש עליו רה"ל קליפת הניאוף • בכח התורה להציל את האדם מידי חטא • ראייה אסורה מכניס לאדם רוח שטות • בדורות אלו נתגבר כח היצה"ר למאור • גדול קדושת המתגבר על יצרו

דברות קודש אצל שומחת הבר מצווה של בן כ"ק אדמו"ד שליט"א.....כ

סעודת בר מצווה והתנוה מורים לאדם שיבחר בטוב היינו תורה ולא בהבלי העוה"ז • אודה ה' מאוד כפי ובתוך רבים אהללנו • אשא עיני אל ההורים

מדור חדש

זיהיו ימי יצחק

דברי הספר על כ"ק מרן רבינו זצוקללה"ה

דברי הספר מאת כ"ק אדמו"ד שליט"א

בעת הלוי' בבית מדרשינו, ה' שבט תשפ"ב לפ"ק.....כה

לשון החובת הלבבות

לשיעור כ"א - כ"ב

שער הבטחון - פרק ג'

פרק ג' - וההקדמה השנית שידע ויתברר אצלו כי הבורא יתברך משקיף עליו, ואין נעלם ממנו נגלהו ונסתרו וצפוננו ונראהו, ואם בטחוננו כלב שלם אם לא, כאשר אמר הכתוב (תהילים ז', יא): ה' יודע מחשבות אדם כי המה הבל. ואמר (משלי כד, יג): הלא תבן לבות הוא יבין, ואמר (מלכים ב' ח, ט): כי אתה ידעת לבדך את לבב כל בני האדם.

וכשיתברר זה לבושה אין ראוי לו לטעון שהוא בושח באלוקים יתעלה בדיבורו, מבלי שיבטח עליו כלבו ובמצפוננו. ויהיה במעלת מי שנאמר עליהם (ישעיה כט, יג): בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני.

וההקדמה השלישית, שייחד אלוקיו בבטחוננו בו במה שח הוא חייב לבטוח בו, ואל ישתף זולתו עמו. ואל ישתף זולתו עמו ויבטח עליו, או על אחד מהכרואים. ויפסד בטחוננו באלוקיו בהשתתף זולתו עמו. וכבר ידעת מה שנאמר באסא, עם חסידותו עת שסמך על הרופאים. דכתיב (דברי הימים ב' טו, יג): וגם בחליו לא דרש את ה' כי ברופאים. ונענש על זה. ואמר הכתוב (ירמיה ט', ז): ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו. ומן הירוע כי מי שימנה מבני אדם שני ממונים או יותר לעשות דבר, מוניו מופסד, כל שכן מי שבטח על האלוקים זולתו שיסתר בטחוננו. ויהיה זה הסיבה הסיבה החזקה להמנע ממנו מה שבטח עליו, כמו שנאמר (ירמיה ט', ז): ארור הגבר אשר יבטח באדם ושם זרועו, ומן ה' יסור לבו.

חובת הלבבות שער הבטחון

שיעור כ"א - יום א' פר' כי תצא תשפ"ג

בתוכן:

כי לכל זמן ועת לכל חפץ • משגיח מן החלונות • התהלך עמו בתמימות ותצפה על
 • כגמול עלי אמו • ברוך הגבר אשר יבטח בה • לכתך אחרי במדבר • ויבטחו בך
 יודעי שמך

וג'עדולד. ואז 'את גבול ארצך', תמצא שהכל על
 מקומו יבוא בשלום במנוחה ובישוב הדעת.

כי לכל זמן ועת לכל חפץ

ראיתי בספר טר המאיר שכתב דבר נחמד, דהנה יש בני אדם הטועים בדעתם לאמר שבודאי יש להם אמונה בה, וגם בוטחים עליו באמת, ומה שאין לו מנוחה הוא מפני שאין לו 'סבלנות' להמתין עד עת הישועה, אבל בעצם יש לו בטחון. וזהו טעות מעיקרו, שהרי ממדת הבטחון הוא שייבטח בה' שייביא לו הישועה בעת המוכשר לו, ולא רגע אחת קודם לזה, נמצא שאם אין לו סבלנות לצפות עד אשר ירצה הקב"ה להביא לו הישועה על כרחך שאין לו בטחון אמיתי, שהרי צריך הוא לבטוח בה' שיושיע אותו בעת וברגע המדויק שיהי' לו לתועלת. ומרמז הדברים בסדר האל"ף ב"ת, כי אל"ף מורה על אמונה, והבי"ת מורה על בטחון, ואחר כך בא הגימ"ל להורות שלכל זה צריכין גם ג'עדולד ולא לדחוק את השעה, שמדות אלו מצומדים יחד, וזה בלא זה אי אפשר.

משגיח מן החלונות

פרק ג' - וזל"ק: בפרק זה התחיל המחבר לפרט שבע הקדמות הנצרכים לבטחון, ועכשיו ממשיך המחבר, וההקדמה השנית שידע ויתברר אצלו כי הבורא יתברך משקיף עליו, שיכיר האדם בהכרה אמיתית שהקב"ה מסתכל עליו בכל רגע, וכמעט שאין שום אחד שזוכה להשיגו עד הסוף. וכשהאדם יודע שאחד מסתכל עליו בתמידות אזי הרי אפילו אם לא היה אדם חשוב היה משנה התנהגותו לגמרי, ואם כן כל שכן כשידע שהקב"ה בכבודו ובעצמו מסתכל עליו תמיד, בודאי ישתדל להתנאות במעשיו לפניו.

ולפי דרכו העמים זאת בפסוקי התורה בפרשת שופטים, דכתיב (דברים יט, ג): תבין לך הדרך ושלשת את גבול ארצך. שבא לרמז שהאדם יבין לו הדרך בעבודתה, בשלש יסודות האלו, וזהו 'תבין לך הדרך' בעבודתו ית"ש, ע"י 'ושלשת' להתחזק בשלש העיקרים הנ"ל בבטחון בה' אמונה בטחון

ונפלאות איתא בספה"ק מאור עינים (פרשת בראשית, ד"ה מסכת יומא), מהרה"ק הכעל שם טוב זי"ע על פסוק: משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים. שמרוב אהבתו אלינו הטביע הקב"ה חסדו אצל האדם שבשעה שהולך לעבור עבירה

להיות מקושר תמיד אל השי"ת ובטל להנהגת הבורא, לדעת שהקב"ה מנהיג את כל העולם, והוא צריך לעשות ולקיים כל מה שהוא רצונו ית', כמו הרגל שעושה רצון במוה, ואז נקרא שלם ואינו בעל מום ח"ו. וזהו שאמר הכתוב 'תמים תהיה עם ה' אלוך', רצה לומר שתהיה סמוך ובוטח על הבורא ב"ה להאמין שהקב"ה מנהיג אותך באופן הטוב ביותר, ותעשה הכל כפי רצונו ית', עי"ז תהיה תמים היינו בשלימות הראוי, ותהיה מקושר בשלימות עם ה' אלוך.

וזהו ממש כדברי המחבר כאן, שהאדם צריך להרגיש כאילו הקב"ה מסתכל עליו בכל רגע, והוא המנהיג אותו לעשות בו כרצונו, ואי אפשר לו לעשות שום פעולה מדנפשי' כלל. וכשהאדם יודע זאת ידיעה ברורה אזי אפשר לו לבטוח בה' כראוי, כי יודע שממילא אינו עושה שום דבר מרצון עצמו כלל.

עוד מבאר שם הכתוב הנ"ל באופן אחר, כי האדם צריך להיות שמח בחלקו, להסתפק במה שיש לו ולא לדאוג ולחשוב שצריך יותר ממה שיש לו, אלא לבטוח בהשי"ת שבדאי נתן לו כל מה שהוא צריך כדי שיוכל לעבוד את ה' מתוך הרחבת הדעת. וזהו 'תמים תהיה' כלומר תבטח בהשי"ת שבדאי ממלא כל צרכיך בשלימות ככל הענינים, וכאשר תתחזק בבטחון אז תוכל להיות 'עם ה' אלוך' היינו שתוכל לעבוד אותו מתוך הרחבת הדעת. ועי"ע שם בביאור הכתוב בכמה אופנים.

ובבית הלוי (פרשת בראשית ד"ה ובמדרש) יש אריכות בענין היראה שצריך האדם לירא מאלוקיו, וכשיבוא לידי עבירה ימנע עצמו מלעשותו מפחד בוראו העומד לפניו. וכותב שם דאם האדם בא לידי עבירה יתבונן עצמו ביראת הבורא, דהרי כשהאדם מפחד מאיזה דבר אזי נופלין ממילא כל מיני תאוות ואהבות רעות, עיי"ש.

ירגיש איזה הרגשה שאחד מסתכל עליו. וזל"ק: שהבורא ברוך הוא משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים פרוש מצמצם יראתו על האדם שהולך לעבור עבירה בסתר שכל שעה נרמה לו ומתירא כאילו אחד רואה עליו בעד החלון ומציץ מבין החרכים, ועל ידי זה נופלת עליו היראה כאילו אחד רואה ואינו יודע כי כביכול היראה עליונה מצמצמת את עצמו לזה האדם שישוּב ויפרוש מן העבירה, מחמת גודל רחמנותו ית' על האדם מצמצם יראתו כביכול על האדם הזה בשפל המדרגה כו'. ע"כ.

ואין נעלם ממנו נגלהו ונסתרו וצפוני ונראהו, שאין שום דבר הנעלם ממנו ית"ש, בין דברים גלויים ובין דברים נסתרים, הן מראהו החיצוני, והן מחשבותיו הפנימיים, **ואם בטחוני בלב שלם אם לא**, הקב"ה רואה מחשבות לב האדם אם בטחוני שלם באלוקיו באמת, או שהוא רק אומר כך בפיו מן השפה ולחוץ, כי רבים הם שמדברים כל היום ממצות הבטחון, אבל באמת רחוקים הם מכל רגש של בטחון בה'.

התהלך עמו בתמימות ותצפה לו

בספר אמרות טהורות (להרה"ק מראחמיסטריווקא זי"ע הנ"ב, שעומדים אנו בתוך השבעה שלו) על הפסוק (דברים יח, יג): תמים תהיה עם ה' אלוך. מביא מהרה"ק מסדיגורא זי"ע (אמת ליעקב שנת תרכ"ג, ד"ה א"י תמים) שאמר לבאר, כי כמו שבקומת האדם המוח שבראש שופט בדעתו לכאן ילכו הרגלים והם עושים מה שמצוה להם, ולא יעלה על הדעת כלל שהראש יצוה לרגלים ללכת למקום אחד והם יתיישבו ללכת למקום אחר, כי זה לא יתכן לפי השלמת תבנית האדם, אלא הראש הוא המצוה לרגלים להיכן ילכו, ואז הקומה היא בשלימות. כמו כן בהנהגת האדם עם הקב"ה לא יעלה על הדעת שהאדם יאמר להקב"ה מה לעשות, אלא צריך

כגמול עלי אמו

וּזְלִ"ק: **כאשר אמר הכתוב** (תהילים צד, יא): **'ה' יודע מחשבות אדם כי המה הבל**. השי"ת יודע ומכיר היטב כמה חסדי ערך ודיקניים המה מחשבותיהם של בני אדם, אע"פ שהם מדברים גדולות, מכל מקום בפנימיותם רחוקים הם מאוד מלקיים את שאיפתם. **ואמר** (משלי כד, יב): **הלא תכן לבות הוא יבין** - וכי מי שמודד מחשבות הלב אינו מבין, **ואמר** (מלכים א, ח, ט): **כי אתה ידעת לבדך את לבב כל בני האדם**.

וכאשר האדם בוטח בה' באמת אזי אינו מתרעם על מידותיו של הקב"ה, וכן כתב באבן עזרא (דברים יד א) לבאר למה נסמכה הפסוק 'בנים אתם לה' אלוקיכם; להמצוה של 'לא תתגודדו ולא תקדחו קדחה בין עיניכם': כי אחר שתדעו שאתם בנים לה', והוא אוהב אתכם יותר מאב לבן, אל תתגודדו על כל מה שיעשה, כי כל אשר יעשה לטוב הוא, ואם לא תביעוהו כאשר לא יביעו הבנים הקטנים מעשה אביהם רק יסמכו עליו, כן תעשו גם אתם, כי עם קדוש אתה ואינך כשאר כל הגוים, על כן לא תעשה כמעשיהם. עבדה"ק.

מסופר שהגאון רבי חיים מוואלאזין זצ"ל מסר שיעור בספר חובת הלבבות בשער הבטחון להבני עלי' והמיוחדים שבתלמידיו, והיה אז אחר חצות הלילה, ובאמצע העמיד השיעור ושאל מתלמידיו אם אחד יודע השעה, ולא ידע שום אחד להשיב, ואמר רבי חיים לתלמידיו שאם היינו מגיעים לשלימות במידת הבטחון אזי היה הקב"ה מזמין לנו זייגער, ואפילו של זהב, ועל כרחך שעלינו להתחזק עוד במדה זו, והמשיכו בהשיעור שלהם. פתאום באמצע לימודם נכנסה אחד מחיילי הצבא ברוסלאנד, ופנה לרבי חיים ואמר לו שהוא יהודי, וזה כמה חדשים שהיה מוכרח לשרת בצבא מחמת מעשה שהיה, שהוא בן גביר ונתן הרבה מעות

להרופא של הצבא שיתן לו פטור, אבל מאת ה' היתה זאת שבהגיע התור שלו לא קיבל הפטור מחמת איזה טעות שנפלה אצל הרופא, והיה מוכרח לשרת בצבא המלכות. ועכשיו נזדמן לו שעה לצאת משם לשעה קטנה והיות שהיה לו עמו זייגער חשוב של זהב, והוא מתיירא שמא יגנבו אותו ממנו, על כן נכנס לעיר למצוא איזה מקום להטמינו. ויהי לפלא בעיני כל התלמידים.

אבל רבי חיים אמר לו שהרי ביתו הוא רשות הרבים, כי פתוח הוא לרוחה להתלמידים הדופקים על פתחו תמיד, על כן אינו מקום משומר ואפשר שיחפש אחר אדם אחר שישמור בעבורו החפץ. החיל היהודי התבונן לשעה חדא, והשיב לרבי חיים שמחליט בדעתו ליתנו להרב במתנה, כי חשוב אצלו יותר שהרב ישתמש בזה ולא יגענו בו ידי זרים. ומיד עזב את המקום משם.

מיד קרא רבי חיים לתלמידיו: הרי זה אמרתי לכם שאם תבטחו בה' באמת ובתמים, הקב"ה יזדמן בעבורנו זייגער, ואפילו של זהב, ואשריכם שזכיתם לבטוח בה' באמת.

כרוך הגבר אשר יבטח בה'

וּזְלִ"ק: **וכשיתברר זה לבוטח אין ראוי לו לטעון שהוא בוטח באלוקים יתעלה בדיבורו, מבלי שיבטח עליו בלבו ובמצפונו**. שאם האדם מבין ומרגיש באמת שהקב"ה מסכתל עליו תמיד אזי יתיביש לומר בפיו שהוא בוטח בו ית"ש אם אינו כן באמת. **ויהיה במעלת מי שנאמר עליהם** (ישעיה כט, יג): **כפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני**. ובאמת אנשים אלו אינו מוכרח שרוצים לרמות את בני האדם לומר שיש להם בטחון, ויכול להיות שבאמת רוצים להתפלל להשי"ת, אבל מעולם לא השיגו את ההכרה האמיתית של מציאות הבורא ית"ש, שהוא מביט ורואה ושומע כל תנועה ותנועה שלו.

ידחוק את השעה, ולא היא טרוד לחשוב רבות מחשבות על תקנתו, ולהצטער על מקרי הזמן, כי יאמין באמונה שלימה שהכל בידי שמים, וכל אשר יחפוץ אלוקים יעשה לטובתו ואין מידו מציל ואין מעצור לה' להושיע בין רב למעט, והוא הנותן כח לעשות חיל ורצון יראיו יעשה בלי שיחשבו הם בלי שיטרדו הם. עבלה"ק.

ודבריו עיקר גדול הוא למדת הבטחון, שרצונתו ושאיופתיו של האדם לא נכללים בבטחון בה', כי מדרך בני אדם לומר שהם בוטחים בה' שיעשה לו כמו שהוא רוצה שיהיה, אבל אין זה נכון, אלא בטחון הוא כאשר האדם מוסר את נפשו להקב"ה, ואומר על כל הנעשה עמו שהוא טוב בעבורו, ואינו טרוד במחשבתו למצוא תקנתו לנפשו, וגם אינו מצטער על שום מקרה שקורה אצלו.

ובענין זה מתאמרא משמיה דהרה"ק הר"ר כונם מפרשיסחא זי"ע להשכיל בני אדם לבטוח בה', שהרי אם היה ביד האדם לעלות ולראות בכל מיני צרות ועגמות נפש העוברים על בני אדם זה בכה וזה בכה, ולבחור לעצמו כל מה שרוצה, היה כל אדם בוחר ליטול את לעצמו זה מה שנקבע בעבורו לסבול בעולם הזה, ולא שום דבר אחר, ומה שאנו מתרעמים אינו אלא מטעם שאנו לא מבינים ומשיגים כלל עומק מחשבותיו של הקב"ה, ובדבריו הפלא יועץ הנזכר.

לכתך אחרי במדבר

ומצינו בכלל ישראל בהיותם במדבר, שהרבה פעמים ניסה אותם הקב"ה באופן שיצרכו להרגיל עצמן בבטחון עליו, וכמו שכתב בספר העמק דבר לבעל הנצי"ב זצ"ל, עה"פ (דברים ח, ג): ויעך וירעיבך ויאכילך את המן. וז"ל: עוד טעם על זה כי רצה הקב"ה להרגיל את ישראל בעינוי זה שלא יהא מקור פרנסתם נראים בעיניהם, וגם אחר כך 'המאכילך את המן אשר לא ידעת וגו'

ועיין בפירושו מרפא לנפש על החובת הלבכות (פרק ג, ד"ה והקדמה השנית): וכשיתברר זה לכוטח שהם יתברך יודע האמת אם פיו ולבו שוים בבטחונם, איך יטעון ויאמר שהוא בוטח בה' באמת, כשלו בו עמו בבטחונם, ואז גם הש"י מסיר השגחתו ממנו, ואז הוא חילול השם חס ושלום... וראוי לכל אדם שישים עינו וליבו כל הימים אל דברי השער הזה, ואז לא נבוש ולא נכלם לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. ע"כ.

וכשהאדם מגיע למצבים קשים בימי חייו אזי הוא המבחן אם מרגיש דברי הבטחון באמת, וכאשר אמרתי לאברך אחד שנמצא במצב קשה שלא יאשים שום אחד, כדברי המחבר לעיל שאם האדם מאמין שהכל נעשה מאתו אזי אינו תולה חסרון בשום אחד, כי יודע שהקב"ה סיבב הדבר שיקרה לו כך וכך, והשיב לי האברך שבנקל לומר כן כאשר עדיין לא נמצאים במצבים אלו, אבל כשמגיע האדם למצב של צרה ל"ע אזי אי אפשר לו להתחזק אלא אם יבטח בהש"ת באמת בכל לבבו.

דברים נפלאים כמים קרה על נפש עייפה הם דברי הפלא יועץ (עך הבטחה) ובה דבריו: ההבטחה הוא מדה ברוכה, לגוף שמחה ולנפש מנוחה, וענין ההבטחה אינו שיבטח בה' שיעשה לו כל צרכו כרצונו ושלא תאנה אליו רעה, שאם כה יהיה מבטחו לפעמים תכזב תוחלתו, כי כמה צדיקים מעונים ומדוכים ביסורים קשים ונפישו נפוחי כפן וכהנה רעות רבות וצרות המתרגשות לכוא בעולם, אלא עיקר הבטחה שיבטח בשם ה' דכל דעברי ליה מן שמיא גליא דטוב ליה ועברי ליה, כי אדם יראה לעינים בעינא דלא שפיר חזי ואומר לדע טוב ולטוב רע, אבל ה' יודע מהו טוב לו לעבודת ה' יתברך שמו ולתיקון נפש רוח נשמה, לכן יתרצה בכל הבא עליו, ויקבל כל הבא עליו בשמחה ובטוב לבב, בהיותו בטוח שאין דבר רע יורד מן השמים רק טוב, ולא ייגע לדיק לעשות רצונו כרצונו, ולא

שמחים הרשעים, כי אזיל גברא דמספינא מיניה, ועל זה אמר הכתוב 'והיה בשלמו את דברי האלה הזאת', אין 'והיה' אלא לשון שמחה, כי באותה שעה שמחים הרשעים כמוצא שלל רב, כי נסתלקה מעליהם כח הקדושה של הצדיק שהגין להם בחייו, וזהו 'והתברך בלבבו לאמר וגומר'. וצעק הרבי, הרי מי יגן בעדינו באלו הזמנים כאשר הצרות תוקפות עלינו באופן נורא, ועודר לבות השומעים לחזור בתשובה ולקרוע הגזר דין.

ובשבוע העבר נסתלקה מאתנו מאוד עינינו הרה"ק מראחמיסטריווקא זי"ע שהיה מאציל מהודו בעדינו בארא פארק, וכבר דיברנו קצת ממדרגותיו הנעלים וממעשיו הטובים. סיפר לי אחי שליט"א שבהיותו בחור בן חמש עשרה היה לומד בישיבת בית התלמוד, וקבוצת בחורים נכנסו כסדר אל הרבי לשמוע את דבר ה', ולשווח ולדבר עמו בכל עניני עבודת ה', והוא היה שומע להם באוזן קשבת, ובבחינת דאגה בלב איש ישיחנה הרווח להם בדברים אלו.

שמעתי מאיש אחד שנכנס אליו לדבר אהו אודות מצב השידוכים לצאצאיו, ובתוך הדברים שאל אותו שיאמר לו גדר ההשתדלות שעל האדם לעשות בשביל אירוסים צאצאיו, השיב לו הרבי שיחזק לבבו בה' ויצפה לו. חזר ושאל אותו, ומה צריכין לעשות בשביל זה, והרי שאלתי איזה פעולת ההשתדלות מוטל עליו לעשות לכל הפחות. אמר לו הרבי ואכן על זה אמרתי לך שצריכין להתחזק ולבטוח בה'. ולפי קט שכליני אפשר לומר כוונתו, שהרי אם אין האדם מיושב בדעתו אזי אי אפשר לו לעשות כלום, על כן צריך האדם ליישב דעתו בבטחון בו ית"ש, ובאמת זהו ההשתדלות הנרצה שעל האדם לעשות בכל עניניו, ולא דוקא בענין השידוכים, שע"י שהאדם מיושב בדעתו אפשר לו לצמצם מחשבותיו לדעת את המעשה אשר יעשה.

הכל לתכלית 'למען הודיעך כי לא על הלחם וגו'', לפי הפשט תועלת ידיעה זו שתהיה כמה עתים שלא תהיה שום תקוה להשיג לחם, ואם כן יאכרו כל תקוה לחיות על הארץ, על כן הקדים הקב"ה ליתן כח ועצמה להתפרנס מכל מוצא דבר ה' וזהו תועלת נפלא בימי הגלות. עכ"ל.

והאופן שצריך האדם לבטוח באלוקיו צריך להיות באופן הכי גדול בעולם, עיין במשך חכמה שכתב לבאר באריכות (פרשת עקב, ד"ה את ה' וגו'): והענין כי יש בטחון מוסרי, כבטחון העם בהמלך כי הוא ידאג למחסורם, ויש בטחון טבעי כמו האשה תבטח בעלה כי הוא ידאג בעד מחסורה, ויש בטחון יותר חזק כבטחון הכן כאביו המלך, כי ידאג בעדו כמו שדואג עבור עניני עצמו וזומין כל מחסורו, כל אלה הענינים נקבצו אצל השי"ת - הוא מלכנו הוא אבינו, אם כן - הוא יושיענו. ומסיבת האמונה כי השם דבוק לנראיו להכין להם טרפם וצרכם ולהגן עליהם מהמזדה והחולי. עכ"ל הנוגע לענינינו.

ויבטחו בך יודעי שמך

היום חל הילולת הרה"ק רבי ישעי' מטשעחויב זי"ע הי"ד (ג' אלול ה'ש"א), בנו של הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע. ידוע דברי הרה"ק מסאטמאר זי"ע שאמר עליו דברי הספד, ובאותה התקופה היתה ראשית הצרות הנוראות באונגארין יצ"ו, ואמר לפרש הכתוב (דברים נט, יח): והיה בשלמו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי. דאיתא במפרשים שהכתוב מדבר ממימתת הצדיקים, וזהו 'בשלמו את דברי האלה הזאת', ואם כן קשה כיצד אפשר לומר אח"כ 'שלום יהיה לי'. ואמר דהנה בזמן שהצדיק בחיים אזי אפשר ללמוד ממעשיו הטובים, כי עומד נגד עינינו דוגמא של עובד ה' בראוי, ואפילו הרשעים מפחדים ממנו. אבל כשנסתלקים הצדיקים להעולם הבא אזי

שיעור כ"ב - יום א' פר' כי תבא תשפ"ג

בתוכן:

האמנתי כי אדבר • כי אין לנו מלך עוזר וסומך אלא אתה • ויבטחו בך יודעי שמך • בזאת אני בוטח • בזאת אני בוטח • מכיך רמיא זוקיף כפיפין • הוא ראשון והוא אחרון

הגורמים שמביאים את המזון אינם אלא שלוחי דרחמנא שהוא עומד תחת כל הסיבות, כי השי"ת הוא היחיד להזין את כל העולם כולו בטובו הגדול.

כי אין לנו מלך עוזר וסומך אלא אתה

פרק ג' - זול"ק: וההקדמה השלישית, שייחד אלוקיו בבטחונו בו במה ששהוא חייב לבטוח בו, ואל ישתף זולתו עמו. שכאשר האדם רוצה לבטוח בה' צריך הוא לייחד בטחונו בהשי"ת לבדו באותן הדברים שהוא חייב לבטוח בו, ולא בשילוב עוד דבר אחר.

והנה בודאי לא מדברים בעניני האדם שאפשר לו לבחור בטוב, דאז לא שייך לבטוח בה', שהרי צריך האדם לשמור על מעשיו ולעשות הישר בעיני ה', ולקיים מצוותיו. אבל כשמדברים מעניני גשמיים כגון בריאות או פרנסה אז מוטל על האדם לבטוח רק בהקב"ה לבדו, ולא על שום דבר אחר, כי גם אם יהיה לו אמונה שהקב"ה עושה הכל אינו נחשב בעל בטחון אם יכלול בבטחונו דבר זולת הקב"ה בלבד.

ואל ישתף זולתו עמו ויבטח עליו, או על אחד מהברואים. שלא יחשוב כלל בדעתו שיש עוד אחד מהנבראים שאפשר לבטוח

האמנתי כי אדבר

הנה נתבאר בדברי המחבר לעיל הגנות של אותם האנשים שאומרים כל היום דיבורי אמונה ובטחון, אבל לבם כל עמם כלל, וצריך כל אדם לראות בעצמו אם אינו בכלל זה, שהרי חז"ל תיקנו שנאמר משך כל תפילותינו הרבה דיבורי אמונה ובטחון, ואם האדם אינו באותו הדרגה הריהו ממש באותן האנשים שאומרים שיש להם אמונה, אבל באמת לא נגעו בו אפילו נגיעה כלשהו.

ננקוט לדוגמא, כשאומרים 'כי אתה שומע תפילת עמך ישראל ברחמים', צריך האדם באמת להרגיש כן בלבו שהקב"ה עומד לפניו, ושומע לתפילותיו לקבלו ברחמים גדולים. וכן כשהוא אומר שלש פעמים ביום 'פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון', הרי צריכין באמת להרגיש כן בעומק הלב שהקב"ה משפיע לו כל פרנסתו, ולא שהפרנסה מגיע לך ע"י מייצרי המזון, או ע"י המנהיגים המביאים את המזון אל ביתך, אלא שהקב"ה בכבודו ובעצמו מסדר שיגיע לך פרנסתך בעתו ובזמנו. שאם האדם סובר כך ואומר בתפילתו 'פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון', הרי זה בכלל הנאמר עליהם (ישעיה בטי, ג): בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני. על כן על האדם ליד שמדת הבטחון כוונתו הבנה ברורה שכל האנשים וכל

השקפה זו לא נכונה הוא, וכשהאדם מרגיש כך אזי נעשה לו זה כמחיצה בינו לבין השי"ת. צריכין להרוס כל החומות החומריים ולדעת שהשי"ת לא רק משתתף בכל צרכי האדם, אלא שהוא היחיד שמעניק לנו את כל צרכינו, ומבלעדיו שום דבר אינו יכול להתרחש.

ויסוד זה צריך חיזוק וחזרה תמידית, כי האדם חושב שזהו דברים פשוטים, ואיזה צורך יש לבזוז זמן על חזרת דברים הפשוטים, אבל באמת הרי ברובן של בני אדם מחשבתן אינו שלימה במדה זו, שבאיזה נקודה הם מרגישים מובטחים בעצמן, ובאמת אין להשי"ת שום חלק בחייהם.

ואמר הכתוב (ירמיה יז, ז): **ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו. ומן הידוע כי מי שימנה מבני אדם שני ממונים או יותר לעשות דבר, מוניו מופסד, כל שכן מי שבטח על האלוקים וזלתו שישתר בטחונו. – השי"ת גורם שיהיה הבטחון שלט מוצדק, ובאותה מדה שאנו מייחלים להשי"ת כן הוא חסדו עלינו, כמו"ש (ותהלים לג, כב): יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך. ולכן אם האדם משתף אחר עם בטחונו בה', אזי הוא דומה כמו האדם שממנה שני בני אדם לעשות אזי דבר, שהענין בודאי יפסד ולא יגיע לתוצאות, כמו שאמר חכמ"ל 'קדירה דבי שותפי לא חמימא ולא קריא', כי כל אחד מהם אינו משלים תפקידו בשלימות, ולזה אם האדם משתף אחר בבטחונו אזי לא יתקיים בטחונו.**

ויבטחו כן יודעי שמך

היום חל הילולת הרה"ק רבי פינחס מקאריץ ז"ל ע"י (אלול). הובא בספ"ק אמרי פנחס (השלם חלק א', שער אמת ואמונה אות מא, ובהערה) מעשה נפלא מענין הבטחון. מעשה שהיה כך היה בימי הרה"ק

עליו בשיתוף עם השי"ת. ולמשל אדם שבוטח על הרופא, אף שבדאי מוטל על האדם לדרוש ברופאים, מכ"מ עליו לדעת שמבלעדי השי"ת הם כאין ואפס. ואם האדם יאמר שהוא בעל בטחון, אבל בליבו הוא מרגיש איזה הבטחה על הרופא, אין זה בעל בטחון.

ויפסד בטחונו באלוקיו בהשתתף וזלתו עמו. והקדמה זו היא נקודה נוספת על ההקדמה הקודמת, כי שם נתבאר רק שגם כשהאדם מבטיח עצמו אפילו במקצת באלוקיו צריך חלק זה להיות בשלימות הגמור, בעומק הלב, וכאן מוסיף המבחר לומר, שאם משתף דבר אחר בבטחונו אזי אין בטחונו שלם, כי אי אפשר להיות בעל בטחון כשהוא בוטח גם על דבר אחר חוץ מהשי"ת.

וכבר ידעת מה שנאמר באסא, – אסא היה מלך צדיק שערך מערכה כבידה לעקור כל שמץ עבוה זרה בארץ ישראל, ועב"ז – עם חסידותו – נענש – עת שסמך על הרופאים. דכתיב (דברי הימים ב טז, יב): וגם בחליו לא דרש את ה' כי ברופאים. ונענש על זה. בודאי אין הכונה שאסא לא התפלל להשי"ת שירפא אותו מן החולי, ובודאי השקיע הרבה יותר להתפלל מכולנו, אלא כאשר הלך לדרוש ברופאים היה לו בטחון בהם, והו' ז' לא דרש את ה', שהרי היה ביבלתו לשאול באורים ותומים, או לדרוש את ה' ע"י הנביאים, אבל היות שהוא לא עשה כן על כן נענש.

וכמו כן קל יותר לאדם עני לבטוח בה', כי אין לו אמצעים אחרים, אבל עשיר ובעל כוח יש לו נסיון גדול בזה שלא יסמוך על כוחותיו. ובאמת הכל נחשבים עשירים בענין זה, שהרי בקל לנו ללכת אל החנות ולקנות מזון וציידה, ואנו חושבים הרבה פעמים שאין צורך חלילה בעזר ה', שהרי אפשר לנו לצאת ולקנות מה כל צרכינו, אבל

המלחמה כשבעים נפש. מיד השיב לו הבעלזא רב בזה"ל: פון דעם וויל איך נישט רעדן, ס'זאל נישט הייסן ח"ו אז איך בין זיך מתרעם אויף דעם גזר דין פונעם אייבערשטען. ע"כ. וכששמע זאת זקיני התרגש מאוד, ואמר תא חזי עד היכן אפשר לבשר ודם להגיע, ועם כל הצרות להאמין באמת בה' ולא להתרעם על מידותיו ית'.

הגאון רבי יהונתן שטייף זצ"ל (ההילולא ט' אלול) אמר שהמשנה (יומא פה:) מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל. הוא יסוד והתעוררות לחסידות, כי הלשון מקוה הוא מלשון תקוה, והכוונה שהקב"ה הוא תקוותן של ישראל, וכשהאדם מקוה ומצפה לישועת ה', אזי הוא זוכה לטהרה כראוי.

בזאת אני בוטח

זול"ק: ויהיה זה הסיבה הסיבה החזקה להמנע ממנו מה שבטח עליו - כשהאדם בוטח בכח אחר בנוסף לה', אזי זהו הסיבה החזקה ביותר שיימנע ממנו מה שהוא מקוה להשיג על ידו. עבודה זרה כזו התרחש בימי בית המקדש הראשון, אנשים כערכינו אי אפשר להשיג שאף שהיו כמה יהודים שעבדו עבודה זרה הם לא עזבו את ה' כלל וכלל. והם רק טענו בחשבם שגם העבודה זרה יכול לעזור עפ"ל. כולם היו שומרי תורה ומצוות, ושמרו כל חגי השנה, אבל גם האמינו שאיזה מזל יכול לעזור אותם, ומפני שנכשלו בזה ההכרה בבטחון בה' הם נחשבים כעובדי עבודה זרה, כי הבטחון בכח אחר חוץ מה' הוא עבודה זרה ממש.

כמו שנאמר (ירמיה יז, ה): **ארור הגבר אשר יבטח באדם ושם זרועו, ומן ה' יסור לבו.** אין המדובר באדם שעזב את ה', אלא כמו שביארנו לעיל, שבדאי הוא בוטח ומאמין בה'

רבי פנחס מקאריץ הציף הים מדינה אחת שעמדה על שפת הים, ושמע רבי פנחס המעשה ונפל במחשבתו הנה המדינה הזאת שוכנת על שפת הים ועל כן הציף אותה הים, משא"כ מדינה אחרת, ואם כן הוא דרך הטבע ח"ו, ואח"כ אמר מה לי לזאת הרי הוא חסרון אמונה, והחליט בדעתו ליסע להרה"ק הבעל שם טוב זי"ע. ותיכף כשבא לבעש"ט ונתן לו שלום שאל לו הבעש"ט בפסוק (שמות יח א): וישמע יתרו. ופירש רש"י: מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. וקשה למה מפני אלו הניסים דוקא בא, וכמו שמקשין העולם, והשיב הבעש"ט כי כשהיה הגם של קריעת ים סוף באו כל האומות ואמרו לעמלק הכופר, הנה זה הגם הוא בודאי ישידוד המערכות והשגחה פרטית, והשיב להם עמלק הנה זה הגם ג"כ דרך הטבע ומנהגא דעלמא שבאה העת שיקרע הים מעצמו ועברו בו ישראל, וכשבאו המצריים ועברו בתוכו חזר לאיתנו והטביעם, וע"י כך הלך עמלק הרשע להלחם בישראל, אבל אחר שישאל היכו את עמלק ואת עמו לפי חרב הודו כולם שקריעת ים סוף היתה גם כן נס והשגחה פרטית. וכאשר שמע רבי פנחס זאת סיפר לבעש"ט את כל ענין הספק שהיה בלבו, וצוה לו הבעש"ט שיתפלל מנחה לפני העמוד, ואמר לו שזהו פירוש הפסוק (שם י"ב): ויהי ידיו אמונה. ותרגם אונקלוס "והוה ידוהי פריסן בצלו עד דעאל שמשא", והוה תפילת המנחה שהוא בעת שיקעת השמש.

עוד חל היום הילולת זקיני הרה"ק אבד"ק מעלכוון זי"ע. ידוע שהוא מסר עצמו במסירת נפש למען הצלת הרה"ק מעלזא זי"ע. מסופר בספר גנוי המלך מה שסיפר לא"ז האב"ד מטעפלינק זצ"ל ששמע מאחד שהיה מאותן המשלחת שקיבלו פני האדמו"ר מבעלזא כשהגיע לאיסטמבול עם הרב הערצאג ע"ה שהיה מגדולי המשתדלים לטובת הרה"ק מבעלזא, והרב הערצאג שאל מהבעלזא רב בשלום משפחתו הנכבדה, ועל פי חשבון היה קודם

על השי"ת לבד, וממציא לעצמו שאר מקומות לבטוח עליהם, אזי הקב"ה אומר לך לאותן הבריאים שאתה בוטח עליהם.

בטח עליו והוא יעשה

כתב הגאון הסבא מנהכרדרוק זצ"ל בספרו מדרגות האדם (דרכי הבטחון פרק יג) ממש דברים אלו, וז"ל: נציר נא כדעתנו על אדם אחד ששם בטחונו באדם כמוהו, שהרי הוא בוטח רק עליו ולא בזולתו, והבטחון בו זה הוא הסיבה. היעלה על הדעת שהאדם שבטח בו, אם ידוע לו שיהאדם הזה לא יקוה לשום אדם בעולם ואינו מקבל מזולתו רק שם כל בטחונו עליו אפילו ימות כרעב, ואינו מקבל מזולתו, שלא ישתדל מי שבטח עליו בכל יכלתו רק לפנות אליו, ולמלאות חפצו ומחסורו, שהרי הוא בוטח רק עליו לא בזולתו... כל שכן הכורא יתברך שמו שהוא חזק מכל חזק המרחם עליו מבטן אמו, אשר כל היכולת רק בידו לא בזולתו, והוא יודע אפני טובותיו ומחסורו. ע"כ.

והיינו שאפילו אצל בשר ודם, אם יהיה אחד שיפנה לחבירו בבקשה על איזה דבר, ויאמר לו שאין לו אחד שיעזור אותו חוץ ממנו, אזי ישתדל האיש בכל כוחותיו לעזור אותו, שהרי אין שום אחד בעולם חוץ ממנו שיעזור אותו. ומכל מקום בבשר ודם שייך כל מיני מניעות וסיבות למה לא יהיה בידו לעזור חבירו, אבל אצל הקב"ה אין שום סיבה ומניעה שלא יוכל לעזור את בריאותו, ולכן אם האדם שם כל בטחונו בה', ואינו בוטח על שום אחד בעולם אזי בודאי יעזור אותו הקב"ה.

ודברים נראים איתא מהרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע, בספרו צדקת הצדיק (אות ריג): מי שהוא חסר ומבקש השלמה אי אפשר שהקב"ה לא יענהו, וכמו שכתוב: קרוב ה' לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע. וכמו שאמרנו בזהר (ח"ג קצה)

ובתורתו, אבל בנוסף לזה גם הוא בוטח על איזה כח אחר, וגם זה נכלל בארור.

וענין זה אומרים בתפילת נשמת 'ומבלעדיך אין לנו מלך עוזר וסומך אלא אתה'. מעשה נפלא מסופר על הבאראן ראטשילד הידוע, שהיה עושר אדיר, וגם היה איש החסד ולב טוב. שפעם הגיע אליו עני שעמד לפני נישואי אחד מצאצאיו, וביקש ממנו שיעזור אותו בהוצאות החתונה, מיד נתן לו ראטשילד סכום כל ההוצאות של החתונה. בהגיע האיש לביתו סיפר לאנשי עירו על עזרתו הנפלאה שקיבל מהבאראן ראטשילד. באותו העיר היה איזה עני שהיה גם כן דחוק מאוד בפרנסתו, ובשומעו שמע הטוב, נטל מקלו בידו, ופנה לדרכו לביתו של הבאראן לבקש ממנו שיתן לו גם כן סכום הגון, אבל משך כל הדרך עבר על הפתחים לקבץ נדבות. וכשהגיע להבאראן וסיפר לו את עניו ועמלו, נתן לו הבאראן כמה פרוטות, ופטרו לשלום. מיד התחיל האיש לצעוק הרי חבירי היה כאן זה איזה שבועות, והוא קיבל את כל ההוצאות החתונה שלו, ולמה נגרע אני לקבל סכום קטן כזה.

מיד השיב לו הבאראן דברים בטעם, הנה לא מוטל עלי לכלכל ולפרנס כל יושבי תבל, אבל חבירך כשהוא בא אצלי לבקש הוצאות החתונה שלו, הרי לא הלך לשום אחד לבקש מעות, רק אלי, ולאדם כזה שהוא בא רק בשביל שאני אעזור אותו, לו אני נותן בלב שלם, אבל אתה כשבאת אצלי הרי גם קיבצת נדבות על כל הדרך, נמצא שלא באת רק בשבילי, על כן אין אני רוצה ליתן אותו הסכום.

ומזה אפשר ללמוד דרכי הבורא ית', כי אם האדם בא לבקש מהשי"ת ביודעו בנפשו שאין שום אחד שיוכל לעזור אותו, אזי הקב"ה עוזרו בכל עניניו, שהרי הוא בשבילי, ולא נתן מנוח לנפשו רק בה', אבל אם האדם אינו סומך ובוטח

נכנס עמו הגאון בשיחה, מאין הוא בא ומה הביאו הלום, ואם זקוק הוא לאיזה עזרה או תמיכה, בדמעות על עיניו סיפר לו האורח את כל אשר קרהו, וכי איש אמיד היה בעל שדות וגנות, אבל לפתע נהפך עליו הגלגל עד שהוכרח לברוח מבית מגורו, ונפשו היתה לשלל. ומעשה שהיה כך היה: כי היה לו טוחנת מים שממנו נתפרנסו כל בני המדינה, פעם עברו חיילי רוסיא, ובראשם רכב ראש הצבא, ובעברו על הגשר של טחנת הרחיים, נחלק מעל סוסו ונפל הסוס ורוכבו אל המים, העלילו על בעל הרחיים כי בכוונה הסיר שני נסרים מעל סויו הגשר למען יפול הנפל ממנו, ובכן בטח שהוא אויב לצבא הרוסי, ומשפטו כמורד במלכות ומיד בשומעו הדברים הטמין אצמו לאיזה ימים, עד שעלה בידו לברוח מעירו, ונטל איזה חבילה שסבר שהוא של מעות מזומנים אבל למעשה לא היו רק שטרי חוב, ועזב את כל ממונו בביתו, ונשאר בערום ובחוסר כל.

מיד הזכירו רבי אליהו בדבר השיחה שהיה עמו לפני כמה שנים, ואמר לו עכשיו ראית שאכן יש אלוקים בקרב הארץ, וכי שהוא מעשיר ובידו להשפיל ובידו להרים, ואם אכן הגעת עכשיו להכרה אמיתית הלזו ההני מקבלך בביתי, ואשתדל אצל המדינה להציל אותך ממות.

ובכל הדורות הראה הקב"ה בעליל כי בידו לחזק לכל, ושהוא מפרנס את כל העולם כולו בחסדו ומידו הרחבה והמליאה. ובזמניו היה תקופה שכל מי שהיה לו חנות ב"איסייד" היה בטוח שיהיה לו פרנסה, ויהי היום שנתרופפו כמה נסרים מהגשר המקשר העיר וויליאמסבורג יצ"ו עם ה"איסייד" והוצרכו הממונים לסגור הדרך לשבעה חדשים, ואז נפסקה הפרנסה לאותן האנשים שהיה להם החניות שם, והראה להם הקב"ה כי בידו לפרנסם באופנים אחרים, ושלא יבטחו בזה כלל.

דתפלה רעני כלל כל צלותין ובקעי רקיעין. ואין עני אלא ברעת (נדדים נוא) אפילו אין יודע איך להתפלל ולרצות לקונו, ולכן אמר בו 'ולפני ה' ישפוך שיחו ושיחה פירוש מילי דעלמא ולא דברי תורה... היינו שמדבר בלא דעת, וישפוך ולא כמתון ובסדר, רק שמתוך שכירות לכו שופך נפשו לה, ודברים בלתי מסודרים ושלא ברעת, וזו מקובלת יותר. ע"כ. וכל זה מפני שאם האדם בא לבקש מאלוקיו באופן שאינו בוטח על שום אחר בעולם אזי "אי אפשר שהקב"ה לא יענהו".

מכך רמא זוקיף כפיפין

סיפר הגה"ק בעל החפץ חיים זי"ע (הפץ חיים על התורה, פרשת האזינו, מעשי למלך אות ו') מעשה נורא שקרה בכפרי עשיר אחד שהיה דר סמוך לכפר שבין מדינת רוסיא לאשכנז, היה לו להכפרי שדות וגנות לרוב, כמו כן טחנת מים לטחינת הקמח לכל הסביבה, והיה עושר אדיר. פעם נתאכסן בבית הכפרי הזה הגאון ר' אלי' לידער זצ"ל שהיה מכתת רגליו לזכות את הרבים, ורבים השיב מעון, ובמשך שבת כיום תמים בביתו של הכפרי הזה נכנס בשיחה עם הבעה"ב בעניני אמונה ובטחון בה', ולגודל תמהונו התחיל הכפרי לדבר דברי כפירה עפ"ל, באומרו שאבד אמונתו בה' וכי שם כסף זרועו, ועוד נזרקה מליצה מפיו כי עשירותו רבה כל כך עד שמן הנמנע לו שירד מנכסיו המרובים. מיד כששמע רבי אליהו דברי מינות כאלה גער בו בנזיפה, וציווה לשוב בתשובה, אבל הלה סירב בדבר.

עברו שנים מועטות והגאון רבי אליהו ביקר בבית הכנסת אורחים בעירו, כדרכו בקודש לבקר את העניים הנודדים, ולכוא לעזרתם בכל אשר ידרוש. והנה נפגש נגדו אורח חדש, ומיד הכיר כי זהו הכפרי אשר התאכסן אצלו לפני איזה שנים, אבל האורח לא הכירו.

זי"ע לבית הרב, כי אהבת נפש אהבו זה את זה, וישב הרב בין הבעלי בתים שישבו שם להמתין על הרב, ושמע מספרים זה לזה כדברים האלו 'האדם צריך לעשות וה' גם הוא בעוזרו, ויען הרב ויאמר זה היה דעתו של קרח, שאמר כי כל העדה כלם קדושים – מעצמן, ובתוכם גם הוא ה' – לעזרה, ומדוע תתנשאו על קהל ה' שה' הוא על הקהל לומר שהוא עושה הכל. לזה אמר הכתוב שלא יהיה האדם מהכת הטפשים האלו אך יעשה עצמו טפל וה' הוא העושה הכל מראש ועד סוף, זהו פירוש של אני מאמין שהבורא ית"ש הוא ראשון – מהתחלת המעשה, והוא אחרון – עד סוף המעשה.

הוא ראשון והוא אחרון

בהגדה של פסח שולחן הטהור כתב לקח מוסר על הכתוב: עד אנה אשית עצות בנפשי, כל זמן שאני חושב שאני בעצמי אוכל לעשות, כי יש אנשים שבוטחים בכוחם או בחכמתם כרוב עשרם, ואומרים שהאדם צריך לעשות וה' גם הוא בעוזרו. מובא בס' היכלי שן ממר אבי הגאון צי"ע ז"ל, שהוא היה תלמידו של בעל הישועות יעקב זי"ע, לא מש מאהלו של תורה, פעם אחת היתה אסיפה לתקנת הקהל ונאספו שמה הבעלי בתים ובעת הזאת המתינו שם הבעלי בתים בית החיצונה עד יבוא הרב לביתו, בין כך ובין כך בא גם הרב הצדיק רבי הערשעלע מזידיטשוב

דברי תורה

דברות קודש אצל של"ם פרשת שמות תשפ"ד דברי חיזוק בעניני שמירת עינים

בתוכן:

תחילת רשעת אותו האיש היתה בפגם בשמירת עינים • כשהאדם רואה מראות אסורות מתלבש עליו רח"ל קליפת הניאוף • בכח התורה להציל את האדם מידי חטא • ראה אסורה מכניס לאדם רוח שטות • בדורות אלו נתגבר כח היצה"ר למאוד • גודל קדושת המתגבר על יצרו

תחילת רשעת אותו האיש היתה בפגם בשמירת עינים

יהושע בן פרחיה כתב מרומז ובו כתב בזה הלשון: ממני ירושלם עיר הקודש לך אלכסנדריא של מצרים אחותי, בעלי }- ר' יהושע בן פרחיה שהיה נשיא הסנהדרין (חגיגה טז:) שרוי בתוכך ואני יושבת שממה, עכ"ל לשון הכתב ששלח לו, ובכך הבין ר' יהושע בן פרחיה שחדל ינאי מלרדוף אחרי החכמים ויכול הוא לחזור לירושלם, ובהגיעו לירושלם נקלע לההוא אכסניא, ונעמד להם בעל האכסניא בכבוד כראוי ועשו לו כבוד רב, ישב ר' יהושע בן פרחיה ושיבח כמה נאה אכסניא זו, אמר לו אותו האיש עיניה טרוטות, והיינו שנתכוון לדבר ביופיה של בעלת הבית, אמר לו ר' יהושע בן פרחיה רשע וכי במה אתה עוסק להסתכל באשת

הנה מנהג ישראל תורה שאין עוסקין בתורה בליל ניטל, על כן נדבר קצת דברי חיזוק בענין שמירת עינים, שבדורותינו אנו הוא מהדברים הצריכים חיזוק בכל יום, ובאמת הזמן גרמא לדבר מענין זה בליל זה שכן מצינו שתחילת רשעתו של אותו איש התחיל בהסתכלות במראות אסורות, וכמסופר בגמ' (סוטה מז.) שבשעה שינאי המלך הרג את כל החכמים ניצל שמעון בן שטח ע"י שהחביאתו אחותו, אך ר' יהושע בן פרחיה ברח לאלכסנדריא של מצרים.

וכאשר נעשה שלום בין ינאי ובין החכמים, שלח לו שמעון בן שטח לר'

והנה אמר לי הרה"ק הנ"ל המספר לי המאורע שהתפלל להשי"ת שיראנו נפלאות לתרץ לו תירוץ גמור לפי דרכו, והיתה מונחת גמרא על השולחן וביקש מהשי"ת שיראהו התירוץ הנכון מתוך דברי חז"ל, ופתח הגמ' והנה כתובה לפניו מאמר חז"ל (יומא דף: ע"ד) מאי קרא טוב מראה עינים מהלך נפש, אז שמח לב הצדיק בקרבו והראה להנגיד הנ"ל ואמר לו הנך רואה שדברי חז"ל נודמנו לי בעת הצורך לתרץ לה, כי בהיותך הולך מבלי דעת וחוצפך יסגא להיותך בזה במלאכי ה', והיית הולך בתוך השוק בעיר גדולה הנ"ל והיית משוטט בעיניך במקהלות הנשים היושבות אנה ואנה ביום המנוחה, והיית נהנה במראה עיניך ובאת מתוך הראיה הלזו לבית מקום הצדיק, וראה ברוח קדשו קליפת הניאוף אצלך, כי טוב מראה עינים וכו', עכ"ל. ומבואר מדבריו הקדושים חומר ענין פגם הראות מה שפוגם בנפש האדם, עד כדי שהרגיש בו הצדיק קליפת הניאוף רח"ל.

כבח התורה להציל את האדם מידי חטא

ויעוין בתפארת שלמה (פרשת האיזינו ד"ה יצרנו) דברים נפלאים בגודל שמירת עינים, ומבאר בזה דברי הפסוק יצרנו כאישון עינו (דברים לב י), דהנה ידוע כי עיקר מכל הענינים הוא ענין שמירת עינים שהוא חוש הראות, והענין הוא שהנקודה הפנימית שבעין הוא כמו מראה הלטושה {-שפיגל} ואם האדם מביט בו הוא רואה צורתו בו כולו בתוכו, ולזה רמז הכתוב גודל השמירה שצריך האדם לשמור חוש הראות, ולזה

איש, עיי"ש שנידה אותו. וא"כ אכן הזמן גרמא לדבר בענין זה.

כשהאדם רואה מראות אסורות מתלבש עליו רח"ל קליפת הניאוף

והנה זכורני מימי בחרותי בהיותי במאנטריאל, שהגיע לשם **האדמו"ר ר' מעכעלע מנתניה זי"ע** ודיבר הרבה בעניני שמירת עינים, והקריא לפנינו דברי **הדרך פיקודיך** (מצוות לא תעשה לה חלק הדיבור אות ז) ולחיבת הקודש נעתיק דבריו הקדושים {בשינוי לשון קצת}, מה שסיפר לי **הרה"ק ר' משה מפשעווארסק זי"ע** במעשה שאירע לו בהיותו בדרך, ובבואו למלון התאספו אליו רבים מאותן אשר קרבת אלוקים יחפצון, ואירע שנסע דרך העיר הזאת אחד מנגידי ק"ק בראד ובא אליו בתוך מקהלות ואמר לו שאלה אחת אני שואל מאתכם, אם תשיבני על נכון מה טוב, ובאם לא הרי אתם כולכם מכת הרמאים, והוסיף לדבר עתק ואינו מן הצורך להעתיקו, ותוכן השאלה היה שבהיות ששבת בקהילתו **הרה"ק ר' משה מפשעווארסק הראשון זי"ע** והתאספו אליו אנשים המתחסדים והרעישו עולם ומלואו כדרכם, ובזמן הסעודה שלישית אזי אמרתי אלכה נא אל כת המשתעגים עם רבם המובהק להם ואראה בפחזותם מה מנהגם, והנה בבואי אל המקום הנועד אשר שם היה הקיבוץ אזי אמר הרב המובהק הנ"ל הנה נואף בא אל הבית, ואני ידעתי בעצמי שלא הייתי נואף מעולם, והארץ עתק ודברי חוצפה בזה.

שהעינים הוא השער לנשמה, הוא כאשר ענינו תחזנה שכל אברי הגוף כשיפול עליהם מעט עפר לא איכפת להם כלום, אבל בעינים כשיפול בו מעט עפר הרי הוא סכנת נפשות, ואף שהעינים הוא בשר כמו שאר אברי הגוף אמנם היות שהעינים הוא דבר רוחני מקום משכן הנשמה, ודבר רוחני אין יכול לסבול דבר הגשמי, לכן אף כשיפול עליו מעט אבק הרי הוא סכנת נפשות. והוא הסיבה והטעם של עצימת העינים תיכף ביציאת הנשמה מן הגוף, מצד שהעינים הוא משכן הנשמה והיא מצפה לדבק עצמה במקום קדושה, ולזה צריך תיכף עצימת עינים כדי שלא יכנס בו רוח טומאה. וכדמיון כלי מלא דבש שמריקים ממנו הדבש אזי הזבובים נופלים אל הכלי תיכף באין שומה.

והנה הקב"ה נתן לנו ברוב רחמיו וחסדיו את התורה הקדושה וכמו שאמרו חז"ל (קידושין ל): בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, שהוא החיל מבחוץ שבא לעזרו ולהצילו מיד השונא הוא היצה"ר שצר על האדם להפילו עד תהום רבה, והנשמה הקדושה הוא החיל שמבפנים המבצר, וע"י השער הוא העינים שמסתכל בהתורה הקדושה אז המאור שבא מחזיר למוטב (איכ"ר פתיחה ב) והוא מורה את הדרך האמת, עד שבכך יתבטלו היצר וחיילותיו, וכמו שאמרו חז"ל (שם) אם אבן הוא נימוח וכו'.

ראיה אסורה מכניס לאדם רוח שטות¹

ובספר בנין צבי כתב לבאר דברי הפסוק (דברים כח לד) והיית משוגע ממראה עיניך,

אמר יצרנו כאישון עינו, ואמנם כי הדבר קשה מאוד בכח ובפועל, כי הוא כמעט דבר שלא אפשר, שהרי הרבה פעמים נכשל האדם אף שאינו מכון, אמנם עם כל זה צריך לעשות כל מה שביכלתו, ואז מסייעין אותו מן השמים כמו שנאמר (שמואל א' ב ט) ורגלי חסידי ישמור, ודבר זה תלוי ביראת שמים שיש לו לאדם, כי אותיות **ראיה** עולה **יראה**, שהיינו שהירא את דבר ה' הניס את עיניו מראות ברע.

ובספר אור יצחק להרה"ק מראדוויל זי"ע

כתב (פרשת וישב ד"ה וישאל) דברים נפלאים בענין זה דהנה האמת שהבורא ברוך הוא ריחם על עם קדשו ועל הנשמה הקדושה השוכנת בבתי חומר הגוף, והנה היצה"ר הוא לפתח חטאת רובץ ואין שום ענין ואופן להמלט מפניו, אך ורק על ידי התורה הקדושה שהיא מורה לאדם את הדרך לנוס מפניו. ומשל למה הדבר דומה למלך אשר היה לו חיל חזק ושכנו בתוך מבצר חזק, ולא היה בו אלא שער אחד אשר הולכים ובאים דרך שם, ובא מלך אחד שונא עם חיילותיו לזה המבצר וצרו עליה עד שאין יוצא ואין בא, ויכול להיות שהמלך עם כל חיילותיו שבתוך המבצר ימותו ברעב, אך כשיבוא איזה חיל מבחוץ לעזור לזה המלך שהוא בתוך המבצר הרי נמצא שהשונא ההוא הוא בין החיל שבתוך המבצר ובין החיל שמבחוץ, ואז בוודאי לא ישאר שום שריד ופליט מן השונא.

והנמשל מובן למבין שכדבר הזה כן הוא בנשמה הקדושה שהיא שוכנת בבתי חומר הגוף שהוא מבצר חזק, ואין להנשמה רק שער אחד שהוא העינים, והראיה לזה

אף אם יש לך פילטער על הטעלעפאן, מכל מקום הרי אתה מחובר לכמה 'וואטסאפ גרופ'ס' ועל זה אין פילטער כראוי, והרבה פעמים נכנס קליפ'ס ואפילו עם גשים ואתה הולך בשרירות ליבך ומסתכל בהם בלא מונע, ואמר לי שאף לא עלה על דעתו שיש איסור בדבר, ואכן נכשל הוא הרבה פעמים בזה, ובשמעי את זאת נחרדתי לנפשי בראותי שיש אנשים הנכשלים רח"ל בהסתכלות על עריות, ואפילו אין עולה על דעתם שיש איסור חמור בדבר, ועל כן נתעוררתי לכאר חומר העוון והפגם המתהווה כשפוגמים בחוש הראות, ומאידיך גיסא גודל ענין שמירת עינים, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא שם קדושה.

ובנוסף להאמור הנה זוכים ע"י שמירת עינים לכל הברכות וכמבואר בקרא (בראשית כ"א) וה' ברך את אברהם בכל, וכתב **בדברי שמואל** שתיבת 'בכל' הוא נוטריקון ברית כרתה לעיני, עיי"ש. והיינו שראשית קדושת האדם תלוי בשמירת עיניו מהסתכלות בנשים ובשאר מראות אסורות, וע"י כך מתקדש וזוכה שיברך אותו ה' בכל.

והנה הרה"ק ר' נפתלי מבאבוב זי"ע סיפר שבהיותו נער סיפר לו זקיניו בעל הקדושת ציון שאביו הרה"ק ר' שלמה זי"ע היה שוהה פעם למנוחת הנפש באונזדארף, והגיע למעונו **הגה"צ ר' שמואל ראזנבערג זצ"ל** שכיהן אז כאב"ד המקום, ואיתו עמו באו כמה בחורים, ואחר ששחו בדברי תורה יצאו לרעות בנאות דשא, ואחד הבחורים הוציא מאמתחתו 'מעגענעם פיינ זלעז'

דהנה איתא בגמ' (סוטה ג.) אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, ואמרו חז"ל (ירושלמי ברכות פ"א הל"ה) עינא וליבא תרי סרסורי עבירה, ונמצא שע"י שהאדם אינו שומר את עיניו הרי הוא בא לידי חטא, ונמצא שע"י ראיית העין נכנס בו רוח שטות לעבור עבירה, וזהו והיית משוגע ממראה עיניך, שיכנס בו רוח שטות ע"י מראה עיניו - כשלא ישמרנו מראות ברע.

ומסופר שפעם אחת ניגש בחור אחד **להרה"ג ר' אליהו לופיאן זצוק"ל** ובקשתו בפיו שיתן לו רשות לנסוע לחתונת קרובו בעיר אחרת, ושאלו ר' אליהו אם אינו חושש שיכשל במראות אסורות, והתחיל הבחור לגמגם ולומר תירוצים מתירוצים שונים עד שהתבטא שהוא יכול לשמור עצמו שלא יכשל בהרהורים רעים, ונענה ר' אליהו בקול רעש גדול: 'בחור'ל! הנה אני הגעתי כבר לגבורות והנני למעלה משמונים שנה ובנוסף לזה כבר איני רואה בעין אחת, ובכל זאת לפני צאתי לרחוב הנני מתיירא מאוד שלא אכשל חלילה בראיה אסורה והסתכלות בעריות, ואתה שהנך עדיין בימי בחורותיך ורואה אתה בשני עיניך ואיך מלאך ליבך לומר שלא תיכשל??.

בדורות אלו נתגבר כח היצה"ר למאוד

והנה שוחחתי ביום שישי העבר עם אחד בגודל הרה"ג ר' מתתיהו סאלאמאן זצוק"ל שגלבע"ב בשבוע זו, ובפרט מה שעורר את כלל ישראל בדבריו בכינוס כלל ישראל בענין הטעכנאלאגיע, ושאלתי אותו שהרי

גודל קדושת המתגבר על יצרו

והנה מצאנו דברים נוראים בענין שמירת עינים **מהגה"ק הסטייפלער זי"ע** במכתבו שכתב לבחור אחד שהתלונן על שנכשל בראיה אסורה בעת נסיעתו, ונשבר ליבו בקרבו מאחר שכבר קיבל עליו קבלה בענין זה, וזהו תורף מכתבו (הובא בקריינא **דאגרתא** אות קז) אין לי כח לענות המכתבים וכ"ש מענינים שאין לי ידיעה בהם, וצריך לפנות אל המשגיחים, אלא כפי מיעוט ידעתי הנה עיקר התיקון הוא ע"י לימוד התורה ויגיעת העיון להבין היטב היטב מה שלומד, וכדאיטא בזוהר הקדוש שאין לחטא זה תיקון אלא לימוד התורה. ועל להבא איני יודע שום עצה מלבד חיזוק היראת שמים. ועוד פרט אחד צריך לדעת, **כי הספרים הקדושים** מאריכים מאוד בגודל החטא והפגם שהוא פוגם ע"י החטא, אבל קצרו מאוד מלבאר הצד השני שבזמן שהאדם הוא בתוקף תאוותו ומתגבר עליו מחמת לפיש התורה אסרתו, אז ממשיך עליו אור קדושה נורא ואיום שאין לשערו, והוא במדרגת יוסף הצדיק שקידש שם שמים בסתר, ובאמת מי שהרבה פעמים מתגבר על יצרו אף שנכשל כמה פעמים מ"מ בטוח שסופו יתקן הכל בתשובה בזכות אותן פעמים שהתגבר מאוד על יצרו, והדבר תלוי כפי הערך וקצרתו. וידוע מספה"ק שבשעת התגברות היצר מאבד האדם את היראת שמים, ונשאר רק רושם של יראת שמים, ולכן בשעה שרואה שיצרו מתגבר עליו ילך מיד לבין אנשים אשר בנוכחותם לא יעז לחטא, ויתפלל להקב"ה בסוף שמו"ע שינצל מהיצה"ר, ואף שחושב שאין הקב"ה

{משקפת} שאפשר לראות ע"י זה את הרחוק מאוד כאילו הוא לפניו ממש.

ומשראה זאת **הרה"ק מבאבוב זי"ע** אמר שבאמת אמרו שנוח לו לאדם שיברא בלא חוש הראות שבוזה היה יוצא מכלל חשש ראייה אסורה, ולא היה צריך ללחום עם יצרו, אמנם הבורא ברא את האדם עם חוש הראות כדי שיהיה לו לעזר לעבודת הבורא, אמנם עדיין לא יצאנו ידי חובה מלנקוט משנת זהירות מרובה שלא להיכשל חס ושלום בראיה אסורה, ועל כן מה שמוכרח לראות ניתנה הרשות, אבל יותר מזה לא, והנה דבר זה תכליתה לקרב את הרחוק שיוכלו לראות מה שלא היו יכולים לראות מבלעדי זאת, ונמצא שאינו אלא מוסיף עוד נסיונות בשמירת עינים, ואינו מן הראוי שיכניס האדם את עצמו לידי נסיון.

וסיפר הרה"ק ר' נפתלי זי"ע שבשמעו עובדא זו יוצא מפי זקיניו שאלו על אתר א"כ מדוע איפה משתמש הוא ב'אויגן ברילין', שגם הוא תכליתה לעזור לאדם לראות מה שאינו יכול לראות, וענה לו זקיניו שמה שנחלש ראיית העין מטבעו ניתנה רשות לחזקו, מאחר שזו היתה רצון הבורא כשברא את האדם בחוש הראות, אבל להכניס עצמו שיוכל לראות יותר מטבע האדם הרי בכלל מביא עצמו לידי נסיון. ובוזה פירש **הרה"ק מבאבוב זי"ע** דברי הפסוק (דברים יא כו) ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, שהנה ראיית האדם הוא לפעמים ברכה ולפעמים קללה, והיינו שרק כאשר שומר עיניו מראות הרע אז הוא בבחינת ברכה, וההיפך מזה חס ושלום כשאינו שומר את עיניו כראוי.

אמנם שנה אחת נפגשו שוב שני סוחרים אלו בלייפציג ביום הפורים, וכיוון שממצוות היום הוא לשתות יין, סבר ר' נחום אליהו שהוא צד רצון שיוכל לגלות מטמוריו, וע"כ מילא ר' נחום אליהו בכוסו של הסוחר משקה חריף עד שנשתכר הלה, ואז פנה אליו ואמר לו שהרי רואה אני שאתה ירא שמים מרבים, ולכאורה מאחר שאתה מסבב הרבה בין הנשים היאך אתה ניצול מהרהורי עבירה. וענה לו שאכן מוכרח הוא לזה מחמת פרנסתו, אמנם ידוע תדע שבכל לילה בעת שאני קורא קריאת שמע ואומר אני הפסוק בידך אפקיד רוחי, הנני מאמין זאת באמונה שלימה שכן הוא הדבר שנשמתי מופקדת אצל הקב"ה, ועל כן הנני מתפלל אז להקב"ה: בורא כל עולמים הנני מבקש ממך שאם אתה יודע שאתנהג למחרת כראוי אז תחזיר לי נשמתי, אמנם אם יודע אתה שאני עתיד להיכשל חלילה בהרהור עבירה, נא אל תחזיר לי נשמתי, שהרי הדבר הזה איננו שווה לי ולך, ותמיד רצוני לעשות רצונך, ועל כן אם עתיד אני להיכשל בחטא מוטב לי שלא אקום למחרת. ור' נחום אליהו סיפר זאת בבכיות, והפטיר שאם ליהודי פשוט זה היה כאלו השגות, א"כ לנו תאחז חיל ורעדה מדבר זה.

ומסופר עוד מהרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע שלא היה נוהג לבקר חולים מאחר שהרגיש כמה פעמים שהחולה צועק על כאביו יותר מן האמת, וכיוון שהיה מושלם מאוד במידת האמת על כן לא סבלם. והנה היה שם בשכונתו מנגן אחד שזימר הרבה בכלי זמר שהיה נקרא בפי כל המנגן העיוור,

שומע תפילתו, אל יתרפה מן הרחמים שסוף סוף יתקבלו תפילותיו, ואמרו חכז"ל שיש תפילה שמתקבלת לאלתר ויש לאחר שנה, והשי"ת יעזור לך להתגבר על היצר ולעסוק בתורה הקדושה, עכ"ל. והוא דברים נוראים ונפלאים למתבונן, שע"י התגברות על היצר ממשיך עליו אור קדושה כקדושת יוסף הצדיק בשעתו.

עובדות מגיבורי כח עושי דברו שעצמו עיניהם מראות ברע

והנה כ"ק האדמו"ר מתולדות אהרן זי"ע סיפר עובדא נפלאה בענין זה, (מובא בספיק דברי אמונה פרשת פקודי) מה ששמע **מהרה"צ ר' יואל אשכנזי זצ"ל** מטבריה, ששמעו מבעל העובדא ר' נחום אליהו לוי ז"ל מבריסק, שזכה עדיין להסתופף אצל **כ"ק האדמו"ר מקאברין זי"ע** ואח"כ היה מתלמידיו של בעל **יסוד העבודה מסלאנים זי"ע**, וכך הווה מעשה, ר' נחום אליהו היה עוסק במכירת דגים מלוחים, ולצורך פרנסתו היה נוסע תדיר ליריד שהתקיימה בלייפציג, ושם קנה סחורתו בזול, ומכיוון שהיה נוסע הרבה ללייפציג היה פוגש הרבה פעמים סוחר אחר שהיה עוסק בתכשיטי נשים, ואף הוא הגיע ליריד לקנות סחורתו בזול, ואח"כ היה מסובב בדלתי אנשים למכור התכשיטים, והיו שני סוחרים אלו שוהים הרבה באכסניא אחת, והכיר ר' נחום אליהו, באותו סוחר בעת אכילתו שאיש זה הינו מורם מעם, ורצה לדעת מהותו ומעשיו של האיש, אמנם מעולם לא הצליח להוציא דבר ממנו מאחר שהלה התנהג בהצנע לכת.

ובדורות הקודמים היו מתענים ומסגפים עצמן כדי לתקן את אשר פגמו, אמנם כבר אמרו צדיקים שבדורותינו אנו נחלשו הכוחות ואי אפשר להתענות, מכל מקום פטור בלא כלום אי אפשר, ועל כן יקבל כל אחד קבלה מוחלטת לעצמו בענין שמירת עינים, היות שהוא מהעבודות הקשות שבמקדש וכמו שכתב **בתפארת שלמה**, ובלא קבלה גמורה קשה להינצל. ובפרט אלו אשר יש להם מכילי הטעכנאלאגיע אשר רבו בו המכשולות, על כן יבדוק כל אחד עצמו בחורין ובסדקין אם באמת צריך הוא לאותן כלים או שהוא רק תירוץ להשקיט היצר.

ויעזור השי"ת שע"י התגברות בני אדם על הנסיונות ע"י הקבלות טובות נזכה במהרה שיעביר הקב"ה רוח הטומאה מן הארץ ונזכה לרוח טהרה ממרום עדי נזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

מאחר שלא ראה בעיניו, וכשנחלה שינה הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע מהרגלו והלך לבקרו, ותמהו כולם מה נשתנה מנגן זה משאר החולים, אמנם כשנכנס לבית החולה נענה החולה ואמר 'אפתח עוד פעם אחת את עיני לראות את בריאתו של הקב"ה קודם שאחזיר נשמתי ליוצרי'. וכשהספדוהו הרה"ק ר' פנחס בהלוויתו הסביר הענין שבאמת לא היה עיוור כלל, אלא מאחר שהיה מנגן הרבה והדבר מצוי להיכשל בשמירת עינים, על כן מרוב יראת שמים עצם עיניו מראות הרע ועשה עצמו כעיוור כדי שלא יכשל חלילה בדבר עבירה. והדבר נורא למתבונן עד כמה מסרו אנשים נפשם שלא להיכשל חלילה בראיה אסורה.

הזמן גרמא בימי השוכבי"ם להתחזק בענין זה

ויעזור השי"ת שנזכה להתעלות בימי השוכבי"ם קדושים אלו אשר מבואר בכתבי **האריז"ל** שהם ימי תשובה ותיקון המעשים,

דברות קודש אצל שמחת הבר מצווה

להבה"ח כמר שלום ני"ו בן ב"ק מרץ אדמו"ר שליט"א

יום ב' פרשת שמות תשפ"ד

בתוכן:

סעודת בר מצווה וחתונה מורים לאדם שיבחר בטוב היינו תורה ולא בהבלי העוה"ז
 + אודה ה' מאוד בפי ובתוך רבים אהלנו + אשא עיני אל ההורים

שנים ונכלל בתוך עם קדוש - תהילתי יספרו,
 -הזמן גרמא להודות ולהלל לשמן הגדול.

והנה איתא בספר אהבת חיים לפרש דברי
 רש"י (פרשת לך יצא ד"ה לך) לך להנאתך
 ולטובתך, בהקדם דברי הספר יבין שמועיה
 על הפסוק (בראשית מע טו) וירא מנוחה כי טוב
 ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול, דהנה
 בעולם הזה מצינו דבר שהוא טוב אבל אינו
 נעים, כגון רפואה הניתן לחולה שהם מרורים
 אמנם דבר טוב הוא שצריך יצוא לידי רפואה,
 ויש דבר שהוא נעים ומתוק לחיך אמנם אינו
 דבר טוב, כדוגמת הרצה מאכלים הנעימים
 בטעמם ואינם צריאים לגוף האדם.

והנה אף התורה הקדושה כן הוא שאף
 שאמרנו חז"ל שאין טוב אלא תורה
 (ברכות דף ה). ונמצא שהתורה הקדושה הוא
 טוב, אמנם היות שאמר התנא (אבות פ"ו מ"ד)
 כך היא דרכה של תורה פת צמלח תאכל, ומים
 צמורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחיי לער
 תחיה וכו', נמצא שאינו נעים שהרי צריך לזה

סעודת בר מצווה וחתונה מורים לאדם שיבחר בטוב היינו תורה ולא בהבלי העוה"ז

איתא במגן אברהם (או"ח סימן רכה ס"ק ד)
 שמצווה על האדם לעשות סעודה ביום
 שנעשה בנו בר מצווה כיום שנכנס לחופה.
 ולכאורה יש להצין הדמיון של סעודת בר
 מצווה לסעודת חתונה, ומה השייכות זה לזה.

ונראה לפרש בהקדם דברי ב"ק אדמו"ר
 זצ"ה"ה מה שדרש פעם אחת
 בסעודת בר מצווה {מוצא בספר יזרע יחקה}
 לפרש הא דכתיב (תהילים קלג ה) הנה מה טוב
 ומה נעים שבת אחים גם יחד, דהנה אמר
 הכתוב (ישעיה מג כח) עם זו ירתי לי תהילתי
 יספרו, ויש לרמוז שתיבת 'זו' הוא ציגמטריא
 י"ג, והיינו שכשנעשה בן י"ג שנים הרי הוא
 נכנס לעול התורה והמצוות ונכלל בתוך שאר
 כלל ישראל ונעשה חטיבה אחת בתוך עם
 קדוש, וזהו עם זו ירתי, שכשנעשה בן י"ג

מצואר בפסדה"ק שאסור לו לאדם להסתפק בעבודתו כפי מה שהוא, אלא בכל יום ויום יוסיף עוד בעבודתו וישאף וישתוקק להגיע למעלת אבותינו הקדושים, ולכאורה נראים כסותרים זה את זה ויש להצין איך עולים ב' עניינים אלו בקנה אחת.

אלא שהענין הוא שכשישכיל האדם לשמוח בחלקו בגשמיות, ולא ישתוקק להרבות לו ממון וכבוד וכו', יהיה פנוי לעבודת השי"ת להרבות חיילים לתורה ועבודה ויראת שמים, משא"כ כשיירדוף אחרי הצלי העולם לא יספיק לו הזמן להוסיף בתורה ועבודת השי"ת, ולזה התפלל דוד המלך שמח נפש עבדך, שיזכה להיות בכלל העשיר השמח בחלקו בגשמיות, כי אליך ה' נפשי אשא, וכל רצוני ותשוקתי הוא אליך ה', ועל כן כשאשמח בחלק הגשמי שיש לי אוכל להתקרב אליך ה' יותר ויותר. עכ"ד. ונמצא שע"י שהאדם להוט אחרי הצלי העולם הזה הרי הוא מתמעט מעבודת השי"ת, ואף שהגשמיות הוא דבר נעים כנ"ל, אמנם ע"י הרדיפה אחריו מתמעט ממנו חלק הטוב שלא יוכל לעסוק בתורה ועבודה, אזל אם ישמח בחלקו ולא ירדוף אחרי ריבוי הגשמיות יזכה לקנין תורה ועבודה ויוכל להוסיף הרבה בעבודת השי"ת.

והנה ענין צרכת שמח תשמח משצב הצרכות המצרכים לחתן וכלה, מצואר צרש"י (כתובות דף ת. ד"ה משמח) שהיינו טעמא שמסיימים הצרכה משמח חתן וכלה, ולא משמח חתן עם הכלה כצרכה אחריתא, משום שצרכה זו הוא תפילה שמתפללים ומצרכים אותם שיהיו שמחים בהצלחה כל ימיהם, ולכך

לחיות חיי נער. וזוהי יתפרש מאמר הכתוב וירא מנוחה כי טוב, כי מנוחה מרמו על התורה הקדושה, ותורה דבר טוב היא, אמנם אינו נעים כנ"ל, ואת הארץ, היינו הגשמיות - כי נעמה, שאף אם אינם טובים לאדם אמנם נעימים הם, וע"ז אמר הכתוב שיצחר בטוב אף אם אינו נעים, אלא ויט שכמו לסבול חיי נער ולהתייגע בתורה הקדושה.

ובזה ביאר מאמר לך לך להנאתך ולטובתך, שנתן הקב"ה לאברהם אבינו ב' דרכים אשר יכול לצחור בו, או הדרך שהוא להנאתך שהוא הגשמיות וכל טוב העולם הזה שהם נעימים ומתוקים לחיך, או הדרך שהוא לטובתך, שהוא יגיעת התורה ועבודת השי"ת שאף אם צריכים לזה יגיעה רבה אמנם היא הטובה האמתית לאדם. עכ"ד.

וע"פ זה אמר אבנו"ר זצ"ה"ה שזמן שנת אחים גם יחד, דהיינו כשנאספים לסעודת צד מצווה, יראה צחור הצד מצווה שהגיע לכלל עם זו ירתי', את הדרכים אשר לפניו, שהנה מה טוב ומה נעים, וישכיל לדעת מהו הטוב ומהו הנעים, ויצחר בטוב זה התורה כי הוא הטוב האמיתי לאדם, אף שצריך לזה יגיעה רבה.

ונראה להוסיף על דבריו, דהנה איתא בספר אפיקי יהודה (דרוש מקווה מים) לצאר דברי נעים ומירות ישראל (תהילים פו) שמת נפש עבדך כי אליך ה' נפשי אשא, דהנה מצד אחד אמר התנא (אבות פ"ד מ"א) איזהו עשיר השמח בחלקו, והיינו שלא ישתוקק למה שאין לו אלא ישמח בחלקו, ומאידך גיסא

עם אוחיות תיבת 'אחים' הוא י"ג, וכמו כן 'גם יחד' הר"ת הוא י"ג, אז ישכיל לזרור לו הדרך אשר יוכלו הטוב והנעים ללכת גם יחד, והיינו כאמור, שכשישמח בחלק הנעים שיש לו יוכל להתמיד בחלק הטוב, דהיינו בתורה ובמצוות.

אודה ה' מאוד בפי ובתוך רבים אהלרנו

והנה איתא בדברי חיים (פרשת אמור ד"ה גם י"ל) על הפסוק (ויקרא כב עו) וכי תזבחו זבח תודה לרצונכם תזבחוהו, דהנה התודה בא כשנעשה לאדם נס כמו שאמרו חז"ל (ברכות נד): ארבעה צרכים להודות, אך זה יותר טוב צמעה אס אין האדם נכנס לזרה שצריך הקב"ה להצילו ע"י נס, אלא שהקב"ה צרוב רחמיו וחסדיו משמחו צביתו בכל טוב, שאז קרבן התודה הוא צרנון, שהגם שאינו מקריב צפועל, מכל מקום הוא מודה ומהלל לה' על כל נשימה ונשימה (עי צ"ר פ"ד ס"ו ט). וזה פירוש הפסוק וכי תזבחו זבח תודה, יהיה על דרך 'לרצונכם', שטוב יותר שלא תזבחו כלל צפועל לידי המלטה והזלה מרע, אלא שיהיה כל טוב תמיד, והתודה יזבח צרנון להודות לה'. עכ"ד.

ולפי דרכינו הנ"ל יש לפרש פירוש חדש צמאמר הכתוב הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, שהנה מונח לפני האדם דבר שהוא טוב ודבר שהוא נעים, אמנם אם שאול ישאל השואל איזהו דרך ישרה אשר יצור לו האדם, הטוב או הנעים, ועל זה מפרש שבזמן 'שבת אחים' הרומז לטעודת צר מלווה כנ"ל, וצויתר יש לרמוז ענין צר מלווה צפסוק וז דהנה תיבת 'שבת' הוא צמספר קטן ט' ויחד

מסיימים צצרכה להקב"ה על שמשמח את שניהם לעולם צפסוק ממונות וכל טוב. עכ"ד. והציאור צזה הוא שצשעה שמתחילים החתן וכלה לצנות צית צישראל נאמן לה' ולתורתו, מוצירים לחתן ולכלה שאם ירדפו אחרי הצלי העולם לא יספיק להם הזמן להגיע לתכלית נישואם שהוא כדי לעשות לו דירה להקב"ה צתחתונים, ועל כן ישכילו לשמח בחלקם צפסוק ממונות שהקב"ה מומין להם, ולא ירדפו אלא אחרי מעשים טובים צתורה ומנוות המציא השראת השכינה.

ובזה יתבאר שפיר דברי המגן אברהם שדימה טעודת צר מלווה לטעודת חתונה, שכאמור שניהם מוצירים ענין זו שלא יעשו את העיקר טפל ואת הטפל עיקר, אלא ישמחו בחלקם צגשמיות כדי שיוכלו להוסיף אומץ צרוחניות צתורה ועבודה והתדבקות צהשי"ת. וצדרך נחות יש לומר שלכך עושים טעודת צר מלווה, להרגיל לצבור הצר מלווה את השמחה בחלק הגשמיות שיש לו, שאינו צריך לרדוף אחר הגשמיות מאחר שהוריו מספקים לו כדי צרכו צעזרת השי"ת, ועל כן יתמיד צתורה ועבודה.

ולפי דרכינו הנ"ל יש לפרש פירוש חדש צמאמר הכתוב הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, שהנה מונח לפני האדם דבר שהוא טוב ודבר שהוא נעים, אמנם אם שאול ישאל השואל איזהו דרך ישרה אשר יצור לו האדם, הטוב או הנעים, ועל זה מפרש שבזמן 'שבת אחים' הרומז לטעודת צר מלווה כנ"ל, וצויתר יש לרמוז ענין צר מלווה צפסוק וז דהנה תיבת 'שבת' הוא צמספר קטן ט' ויחד

שראינו אלל ב"ק רבינו אאמו"ר זל"ה"ה, ואלל א"ז ב"ק האדמו"ר מווערדאן זל"ה"ה שכל כולו היה שרשרת אחת מתורה ועצודת השי"ת ולא תפס אללו מקום כלל כל עניני הצלי העוה"ז, ולמעלה צקודש ב"ק גאב"ד מעלבראן זל"ה"ה ולמעלה צקודש ב"ק האדמו"ר מקאליב זי"ע אשר היה קס באשמורת הצוקר וסיצצ צחצר ציתו ואמר תהילים צהשתפכות הנפש. ואחרון חציצ מו"ח ב"ק האדמו"ר מחוסט ש"יט"א, והלד השווה שצהן שלא רדפו אחר הגשמיות כלל ומאסו בכל הצלי העוה"ז, על כן ישא ענינו אל ההורים שכאשר נעשה צן י"ג הרי הוא נכלל בכלל 'עם זו ירתי', והינו ממשיך דורות אצותיו הקדושים, ועל כן תהילתי יספרו צהלל והודאה להשי"ת על כל הטוב אשר גמלני מעודי ועד הלום. וצרוני לצרך לצחור הצר מצווה שיזכה לעלות מעלה מעלה צמעלות התורה והיראה עד שיגיע למעלת אצותיו הקדושים ואף יותר מהן, וצודאי ירוו ממנו רוצ נחת דקדושה.

ויעזור השי"ת שיזכה כל אחד לכל ההשפעות טובות צשמחה וצניקל מתוך הרצחת הדעת, וימצא כל אחד זיווגו ההגון צמהרה, וירוה כל אחד רוצ נחת דקדושה מכל לאלאיו, עדי נוכח לשופרו של משיח צהתגלות כצוד שמים עלינו צציאת משיח לדקינו צמהרה צימינו אמן.

להכניס צני היקר שלום ני"ו לנועס עול תורה והמצוות, וצפרטו צהגיעו לזמן גדול זה אשר אחרי התמדתו צכמה שנים האחרונות צזמנים הפנויים ציחידות וצחצרותות זכה לסייס כל ששה קדרי משנה ע"י יגיעה רצה.

אשא עיני אל ההורים

ויהי רצון שיגדל לאילנא רצרבא ויזכה לעלות מעלה מעלה צמעלות התורה והיראה, והעיקר שיזכה לילך צדרכי אצותיו וחקיניו הקדושים, ומן הראוי לציין דצר נפלא המתאמרא צשס הבריסקער רב זצ"ל, וכדצרים אלו ממש איתא בשפת אמת (פרשת ויהי שנת תרל"צ ד"ה ויצרך) צכוונת דצרי יעקב אצינו (פרשת ויהי מח כ) צן יצרך ישראל ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה, ולא צירך צשאר צצטים, והכוונה צזה הוא שמתפללים להשי"ת שלא יהא ירידת הדורות, אלא כמו שאפרים ומנשה היו צדרגת שאר השצטים אף שהיו צני יוסף, וכמו שאמר יעקב אצינו (צראשית מח ה) כראוצן ושמעון יהיו לי, ונמצא שהצנים היו צדרגת האצות, כמו כן יצרך כל אחד את צניו שיזכו גם הם להיות צדרגת אצותיהם וילכו צדרכיהם ולא ירדו צמעלה ממעלת אצותינו הקדושים.

ובפרט הצחור הצר מצווה שנצר חוטרו הוא מגוע קודש, וחקינו היו עוצדי השי"ת צאמת ומאסו בכל הצלי העולם הזה, וכמו

מדור חדש
לרגל ה'תשס"א דה'תשס"ב
תרי"ט שבט תשפ"ב

ויהיו ימי יצחק

דברי הספד על ב"ק מרן רבינו זצוקללה"ה

דברי הספד מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א
בעת הלוי' בבית מדרשינו

קשה לשתוק

ווען ירושלימע רב ז"ל ר' זעליג ראובן בענגעס ז"ל איז נפטר געווארן, האט רבי דוד יונגרייז ז"ל אנגעהויבן זיין הספד מיטן פסוק וואס דוד המלך זאגט אין תהלים (ט), החשיתי מטוב וכאבי נעכר בהגיגי תבער אש, מהאט שוין געהערט, אז די טאטע ז"ל האט אסאך מאל געזאגט אז ער וויל נישט מען זאל אים מספיד זיין, ער האט מורא פאר די אלע שבחים וואס מען וועט זאגן אויף אים, זאגט מען יעצט החשיתי מטוב, מדארף זיין שטיל פון זאגן גוט'ס, וכאבי נעכר איז די ווייטאג זייער גרויס, אבער בהגיגי תבער אש די מחשבה ברענט ווי א פייער פון טרויער.

מיתת צדיקים יותר משריפת ביהמ"ד

ווען די פאפא רב זכרונה לברכה האט מספיד געווען דעם סאטמאר רב ז"ל, (כרכ"ק בעל דברי יואל מסאטמאר ז"ט) האט ער געפרעגט די סתירה, די גמרא זאגט אויף איין פלאץ גדולה

מיתת צדיקים כשריפת בית אלקינו, און אויף א צווייטע פלאץ שטייט גדולה מיתת צדיקים יותר משריפת בית אלקינו, האט די פאפא רב געזאגט, אז די חילוק איז, נאך די ערשטע בית המקדש איז איבער געבליבן נביאים וואס האבן געקענט מדריך זיין די אידן צו תורה און עבודה, אבער ווען סאיז געקומען די חורבן פון די צווייטע בית המקדש איז שוין נישט געבליבן קיין נביאים וואס זאלן מדריך זיין די אידן, איז געוועהן גדולה מיתת צדיקים יותר משריפת בית אלקינו, קען זיין א כוונה דא ביי אונז די זעלבע בחינה אז ס'איז געווען צוויי מיתת, איין איז געווען א מיתה פאר 18 יאר צוריק (זייס סטראוק), און די צווייטע איז יעצט, אכצען יאר צוריק איז געווען, גדולה מיתת צדיקים כשריפת בית אלהינו, אבער סאיז נאך געווען נביאים, טאטע פלעגסט נאך אריין קומען אין בית המדרש יעדן טאג, ס'איז נאך געוועהן וואס צוזעהן די צורה די מסירת נפש, אבער יעצט איז ליידער גדולה מיתת צדיקים יותר משריפת בית אלקינו.

ראה פניו מאירים

און אזוי האט ער מחנך געווען אידן צו תשובה, און די אייגענע קינדער ווייסען פאר אכצען יאר צוריק, ווען ער איז אוועקגאפאלן, איז געווען די בחינה וואס שטייט און חתם סופר און פרשת תרומה, אויפן פסוק, ככל את אשר מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו, זאגט די חת"ס וואס איז די אשר אני מראה אותך, נאר וואס דען, דער אייבשטער האט געוואלט אז משה רבינו זאל זיין א מוסטער פון תורה, א מוסטער פון עבודה, א מוסטער פון יראת שמים, פארדעם איז געווען א שלחן, פאר דעם איז געווען א ארון, זאגט די פסוק, ככל אשר אני מראה אותך אזוי ווי די משה רבינו זעסט אויס, וכן תעשו אזוי זאלסטו מאכן.

מאמע ווען בוסט אריין געקומען יעדען טאג, און בית המדרש מיט א מסירת נפש, גלייך נאכן סטראק געדענק איך ווען די האסט אונגעוהיבן די טערפי און האסט אנגעהויבן צוריק קומען אין ביהמ"ד, האסטו געזאגט פאר ר' וואלף שטייער, ר' וואלף איך נעם צוריק דעם שיעור, איך גיי נאכמאל זאגן דעם שיעור, מיט א מסירת נפש בוסטו געזעצן יעדען טאג ביים שיעור, כדי אז נאך א איד זאל קומען לערנען, און אז נאך א איד דא און בית המדרש זאל זיך אפ לערנען, סאיז געווען די בחינה פון ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו, מהאט דיך געזעהן, מען האט דיך נאר אונגעקוקט, האט מען געזעהן מיט וואס פאר א

יראת שמים

מקען זאגן און זאגן, ער האט מקרב געווען הונדערט'ע אידן צו עבודת השם דורך זיין יראת שמים וואס געברענט אין איהם ובפרט אונז די קינדער, איך געדענק איך בין אלט געווען פערציין יאר, האט ער מיך גענומען איין אינדערפרי דא אין זייטיגן צומער אין ער האט זיך אראפ געזעצט מיט מיר, און ער האט געפענט די צעטל קטן, אין ער האט אנגעהויבן צו לערנען מיט מיר צעטל קטן, סיעף טז' אין סיעף טז' און ער האט געוויינט בכיות נוראות, ער האט אזוי געוויינט מען דארף זיין אן ערליכע איד מען דארף מורא האבן פון אן עבירה, עס ליגט מיר און די ביינער עד היום הזה, דאס איז געווען זיין עבודה, מדריך צו זיין אידן, און דאס איז געווען זיין גאנצע חיות, דאס האט ער אריינגעלייגט און אידישע קינדער.

טיהר את עיר.... עשה אותה נקיה

עם איז געווען איינמאל אין די גענגט א בעסמענט וואס האט נישט געטויגט (דעשו שם מעשים שלא יעשו), ער איז נישט נתפעל געווארן פאר קיינעם, ער איז אריבער געגאנגען צו די בעסמענט און ער האט געטוהן וואס ער האט געדארפט צו טוהן און מוחה געוועהן, אז אידן זאלן זיין ערליך בוסט נישט נתפעל גאווארן מ'האט דיך געסטראשעט מוטן טויט, די האסט געזאגט איך האב נישט מורא איך טוה וואס איך דארף צו טוהן ווייל עס איז פארן אייבישטען'ס וועגן. (וסוף ה'י' דנתצטל וכל אלו שבו שם החזירו בתשובה וקמו צתים כאמנים ל') (ד')

ערליכע איד, און גלייבן אז אלעס וואס די אייבשטער טוט איז גוט, אבער ער האט אונז אריינגברענגט אז אלעס וואס די אייבשטער טוט איז גוט בכל ימים, אייביג האט ער געחזר'ט אמונה מיט בטחון פאר אונז און פאר יענעם, און ממילא דאס איז געווען די כוחות וואס אונז האבן געהאט נאכדעם וואס ער איז קראנק געווארן, און די מאמע איז געווען קראנק, אונז האב מיר זיך געקענט האלטן מיט אמונה, און די אלע אידן וואס האבן דאס געזעהן, האבן זיך געקענט האלטן און גלייבן אז אלעס וואס די אייבשער טוט איז גוט.

דברי פרידה

ס'איז געקומען די צייט זיך צו געזעגענען, טאטע די ווייסט דאך איך האב דיך כמעט יעדען טאג געזאגט גוט מארגען, איך בין יעדן טאג ארויף געקומען צו דיר, איך האב פרובירט די בעסטע וואס איך קען אז עס זאל דיר זיין גוט, אבער א מענטש איז דאך נאר מענטש, בעט איך דיך זיי מיך מוחל, איך האב נאר געוואלט סזאל דיר גיין גוט.

זאל דער אייבישטער העלפן זאלסט זיין א מילץ יושר, די קומסט ארויף אויף יענע וועלט, גייסט דארט טרעפן די מאמע, ווער נאך ווי עטס ווייסט וואס מיינט יסורים, ווער נאר ווי ענק ביידע ווייסען וואס א מענטש מאכט מיט, זיי מתפלל אויבן אז קיינער זאל נישט מיט מאכן, צו ס'איז די אייגענע קינדער, צו סאיז אידן דא און בית המדרש, מען מאכט דאך אזוי פיל מיט, זיי מתפלל פאר יעדעם איינעם בריחותיות ובגשמיות, און זיי מתפלל פאר מיר

מסירת נפש די קומסט אריין און בית המדרש און מען האט זיך פון דעם געלערנט.

להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות

אין דאס אלעס איז געווען א בחינה, אזוי ווי די גמרא זאגט און מס' ברכות (סא ע"ה), די גמרא פארציילט די מעשה מיט ר' עקיבא, ער האט געוואלט איינשטיין אין די שטאט, און ער האט געדארפט שטיין אונדרויסן, און ער האט געזאגט כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, און שפעטער ווען ער איז ניצל געווארן האט ער זיי געזאגט, איך האב דיך ענק געזאגט אז אלעס וואס די אייבשטער טוט איז גוט, וואס דארף די גמרא נאכמאל איבער זאגן אז ער האט זיי געזאגט אז איך האב דיך ענק געזאגט אז אלעס וואס די אייבשטער טוט איז גוט, נאר וואס דען, אז א מענטש חזר'ט אמונה ווען ס'גייט אים גוט דעמאלטס ווען ס'גייט אים שווער איז אים גרינג צו גלייבן אז אלעס פירט דער אייבישטער, און דאס האט ר' עקיבא געזאגט פאר זיינע תלמידים, ווען ס'איז געגאנגען גוט און ממילא ווען סאיז געגאנגען שווער האט מען עס געקענט גריג דורך טראגן.

גלייך נאכן סטראק איז ליידער די מאמע עליה השלום קראנק געווארן, מקען זיך נישט פארשטעלן וואס אונז האבן דא מיט געמאכט, א טאטע קראנק א מאמע קראנק, מאיז אריין געקומען אינדערהיים מען האט געזעהן די רעספירעטער פון זייט, און א קראנקע טאטען אין די צוויטע זייט, וואספארע אמונה האט מען געדארפט האבן צו זיין אן

גוט, יעדן איד וואס קומט דא און בית המדרש זאל אויפגעראכטן ווערן בכל מיני ישועות, בכל וואס מדארף האבן, די אייבישטער זאל העלפן מען זאל זוכה זיין צו בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסוף ונאמר אמן.

און פאר מיינע קונדער, און פאר מיין רעביצין, זי פלעגט דיך אייביג פרובירן צו מאכן גרונגער, זיי מתפלל פאר די חשובע שוועסטער'ס, וואס האבן יעדען שבת געזארגט פאר דיר, סזאל זיי גיין גרונג, ווען זיי זענען געווען ביי דיר איז דיר געווען גרינגער, זיי מתפלל פאר זיי זאלן אויפגעראכטן ווערן, זיי מתפלל ס'זאל יעדן גיין

